

POST REMINISCERE 411

æqualia, nostra erunt & ad dominandum inferiora.
Si quem autem mouet, quomodo patri supplicans
ueritas dicat: Et omnia mea tua sunt, & tua mea: cui
similimum uideretur sonare quod hic filio dicitur:
Et omnia mea tua sunt, sciat unigeniti filij esse omnia
quæ patris sunt. Per hæc etiam ipse deus est, & de pa-
tre natus, patri est æqualis. Nam & illud quod de spi-
ritu sancto loquens ait, Omnia quæ habet pater, mea
sunt. Neg enim spiritus sanctus de creatura, quæ pa-
tri est subiecta, et filius erat accepturus, q̄ ait, de meo
accipiet: sed utiq; de quo patre procedit spiritus, de q̄
natus est & filius. Sive utiq; duos filios hos ad utrun-
que populum, siue (ut quibusdã placet) ut duos q̄lli-
bet homines, pœnitentem uidelicet & iustum, uel q̄
sibi iustus uidebatur, referre uolueris, cõgaudeat ma-
ior: quia frater iunior mortuus erat, & reuixit: perie-
rar, & inuentus est.

DOMINICA TER-
tia in Quadragesima. Lucae XI.

In illo tẽpore: Erat Iesus eijciens dæ-
monium, & illud erat mutum. Et cum eie-
cisset dæmonium, locutus est mutus, & ad-
miratæ sunt turbæ. Et reliqua.

Dicitur euāgelista dominum ab hoīe dæmo-
niū eiecisse, recte in exordio hui' lectionis ta-
le uerbum posuit, per quod essentiam diuinitatis ex-
primeret, dicēs: Erat Iesus eijciens dæmoniu.
Non enim dixit, fuit, quia esse soli deo est, æternū &
inmōturabile p̄manere, cui nec p̄terita trāseunt, nec

futura succedunt, sed semper æternaliter permanet,
 sicut ipse ait Moysi: Ego sum qui sum. Et Dices fili-
 is Israel: Qui est, misit me ad uos. Et iterum, Ego sum
 deus Abraam, deus Isaac, & deus Iacob. Et in Apoca-
 lypsi: Ego sum alpha & O. Et in euangelio, Amen a-
 men dico uobis, antequã Abraã fieret, ego sum. Ve-
 ro ergo ostēderet filium dei semper esse cum patre, erat
 dixit, & non fuit. Dæmoniacus iste apud Marthæum
 non solum mutus, sed etiam cæcus fuisse perhibetur,
 curatusq; à deo mirabiliter dicitur, ita ut loqueret &
 uideret. Vbi notandum, quia in uno eodemq; homi-
 ne dñs tria mirabilia parit est operatus. Cæcus uider,
 mutus loquitur, obsessus à dæmone eruitur. Allego-
 rice autem, genus humanum significat, quod tunc pos-
 sessori suo diabolo se subdidit, qñ deũ creatorem su-
 um diabolo suadente contempsit. Tunc uidendi deũ
 dignitatem perdidit, quando ad concupiscendum ue-
 ritũ lignũ oculos aperuit, sicut scriptũ est: Vidit mu-
 lier lignum quod esset pulchrum uisu, aspectuq; de-
 lectabile, tulit & comedit, deditq; uiro suo. Qui cõe-
 dit, & aperti sunt oculi amborum. Loquelam parit
 amisit, q̃a postquam peccato se subdidit, à laude dei
 cessauit. Non enim est (ut ait scriptura) speciosa laus
 in ore peccatoris. Sed dñõ in mundũ ueniẽre, dæmo-
 niacus iste curatus est: quia postq̃ deus humanã natu-
 ram sibi cõiunxit, immundorũ spiritũũ potestates ab
 humanis cordibus expulit, ipso dicẽte: Nũc hora est,
 ut princeps huius mundi eijciatur foras. Tunc em̃ ui-
 dendi deum officium recepit, quando per fidem illũ
 in tenebris cõcepit, à cuius uisione peccando se elonga-
 rat, impleta propheta quæ ait: Populus qui sedebat
 in tenebris, uidet lucem magnam. habitantibus in

Erodi. 3

Johan. 8

Eccl. 19

Johan. 12

Iste. 9

regiōe umbræ mortis, lux orta est eis. **Vnde** Apōstolus Paulus credentibus ait: **Fuistis aliquādo tenebræ,** **Eph. 7**
nunc autem lux in domino. Loquelam pariter rece-
pit, quando genus humanum ora prius tacentia ad
confessionem dei aperuit, dicens eum Psalmista: Do-
mine, labia mea aperies. Et cum **Isaia: Dominus de-** **Isaie. 40.**
us dedit mihi linguam eruditā. Nec solum deū lau-
dare, sed etiam idolorum cultores cœpit detestari, ca-
uens eum Psalmista: Confundantur omnes qui ado- **Psalm. 96.**
rant: scilicet, qui gloriantur in simulacris suis. Qm̄
omnes dij gentium dæmonia, dñs aut̄ cælos fecit. Et
cum **Ieremia, Di, qui nō fecerūt cælum & terrā, per-** **Ieremi. 10.**
erant de cælo, & de his quæ sub cælo sunt. Vnde bene
subditur: Et cū eiecisset dæmonia, locutus est
mutus, & admirata sunt turbæ. Hinc intelligen-
te possumus, q̄ ab exteriorē uenerāt dæmonia, quæ
eum possidebant interiorius. Exterioris uidēdi loquēdiq̄
officium amiserat, quia statim ut recessit, uisum & lo-
quelā recepit, int̄tū ut turbæ mirarent. Iuxta aut̄ ana-
gogen, id est, superiorē sensum, turbæ quæ miraban-
tur, immūdi spūs sunt intelligendi, q̄ uidentes genus
humanum de sua potestate liberari & illuminari, ti-
mōre simul & admiratione perterriti sunt, unde & p̄
obsessum hominē dicebāt: Quid tibi & nobis fili dei: **Matth. 8.**
uenisti ante tempus torquere nos? Sed quia unde bo-
nus proficit, inde malus deterior fit, recte subiungit:
Quidam aut̄ ex eis dixerunt. Non hoc aliqui de
turba dixisse putandi sunt, sed scribæ & pharisæi, quī
ideo deū sequebātur, ut ipsū reprehenderēt, & hæc
calūniabantur, ut aliq̄ euangelistæ restantur. Turbis
enim domini signa ubiq̄ mirantibus, illi ē contrariō
Inuidia pleni, quæ negare non poterant, sinistra in te

preratione puertere moliebant, ut simpliciores tur-
 bas ab eius credulitate subtraherēt. Et ideo dæmoni-
 acū mutū & cæcū uidētes curatū, mirāribus turbis, di-
 xerunt: In Beelzebub principe dæmoniorū
eūicit dæmonia. Vt quidā dicit, à noīe Beel factū
 est Baal, & inde cōpositum Beelzebub. Nam Beelze-
 bub idolū erat Baal, q̄ dictus est deus Accaron, ad q̄d
 Ozias rex nūcios suos misit, ad consulendū utrum de
 infirmitate sua euaderet, an nō, quibus Elias p̄pheta
 occurrens, ait: Nunquid nō est deus in Israel, quia p̄-
 gitis ad cōsulendū Beelzebub deū Accaron? Idcirco
 dicite uiro, qui misit uos: De lectulo in quem descen-
 dit, nō ascendet, sed morte morietur. Ab antiquis em̄
 temporibus huius idoli præuaricatio innēta est. Fu-
 it enim (ut quidam referūt) homo noīe Bel, pater Ni-
 ni regis, q̄ ciuitatē Niniuē aedificauit. Quo Bel mor-
 tuo, filius eius statuam ipsius erexit, & sibi subiectos
 adorare præcepit, asserēs patrē suum inter deos esse
 transfatum. Ex quo tempore pessima consuetudo ex-
 creuit, ut honorem deo debitum stulti homines ido-
 lis tribuerent. Postea dictum est Beelphegor, eo q̄d
 in monte Phegor, qui in finibus erat Madian, consti-
 tutū à multis adoraretur, in quo præuaricati sunt fi-
 lij Israel egressi ex Aegypto, ad suggestionem Balaā,
 quando sicut ait Psalmista, Iniciati sunt Beelphegor,
 & comederūt sacrificia mortuorū. Temporibus autē
 iudicium, dictus est Baalberith, id est, deus pacti, eo
 quod filij Israel cum eo pactum inierint, relicto deo
 patrum suorum. Consuetudo enim erat illius, maxi-
 me in montibus quā in conuallibus responsū da-
 re. Vnde & deus montium dictus est, sicut Syri ab Is-
 rael superati, existimantes illum ab eis coli, dixerunt:

4. Reg. 1

psalm. 105

IN QUADRAGESIMA ¶ 15

Dij montiū sunt dij eorum, & ideo non possumus su-
 perare eos. **Huius simulacri effigiem colentes, prope** 3. Reg. 10
Ieru salē statuerunt, in ualle Topheth, in loco amcenif
fimo, ubi non solum thura & sacrificia ei offerebār,
sed etiam filios suos & filias suas per ignem sibi sacri
ficando transferebant, sicut Manasses crudelissimus
particida fecisse legitur. Propter hunc locum domi-
nus sapiss, ne per prophetas, maxime autē per Iere-
miam terribiliter comminatus est, dicens: Posuerunt Jeremi. 7.
offendicula sua in domo, in qua inuocatum est no-
men meum, ut polluerent eam, Et edificauerunt ex-
cellā Topheth, qui est in ualle filij Ennon, ut incen-
derent filios suos & filias suas igni, quæ non præcepi,
nec cogitavi in corde meo. Ideo ecce dies ueniunt, di-
cit dominus, & nō dicetur amplius, Topheth, nec ual-
lis filij Ennon, sed uallis interfectionis, & sepeliēt in
Topheth, eo quod non sit locus ad sepeliendum præ-
multitudine cadauerum. Et erit morticinum popu-
lihuius in escam uolucris cæli, & bestijs terræ, &
non erit qui abigar, id est, defendat. Propter effusio-
nē aut sanguinis, qui ibi frequenter effundebat, mul-
tæ muscæ in eodem loco congregabantur. Vnde cō-
gruum nomen ei impositū est Beelzebub, id est, prin-
ceps muscarum, siue uir habens muscas. Zebub enim
musca dicitur, Nonnulli enim sine m huius nominis
per. d. uel. l. scribendum esse putauerunt, legētes Be-
elzebul, & asserentes autorem huius idoli primum in
Israēl Zebul seruū Achimelech fuisse, qui occidit se-
ptuaginta fratres suos super unum lapidem. Sed ipa
interpretatio nominis ostendit, nō per aliam literā
quam per b. scribendū, quia (ut supra diximus) Beel-
zebub princeps muscarum dicitur: Ergo quia scribe

& pharisæi miraculum à dño factum negare nõ uolebant, in huius demonis potestate factum dicentes, obfuscare illud conabatur, & ideo blasphemantes dixerunt: [In Beelzebub principe demoniorũ eijcit dæmonia.] Et alij tentantes signum de celo quærebant ab eo. Superflue, qui ea quæ oculis uident, credere nolunt, de inuisibilibus signa quærunt. Qui enim cæcum uidentem, mutũ loquentem à deo curatũ credere nolebãt, ad callida argumenta se conuerterunt, quærentes signum de celo, scilicet, ut in morem Samuelis tonitrua de celo coruscare faceret, uel ad similitudinem Eliæ ignẽ de celo deponeret. Quod si hoc fecisset, & hæc utiq; calumniarentur, & dicerent non ea à deo esse facta, sed ex oculis aeris cõmotionibus accidisse, affirmãtes & magos Pharaoni in Aegypto multa signa de celo fecisse. Non enĩ impossibile erat deo signum de celo ostendere, sed illi indigni erant signum de celo uidere, qui teriam diligentes, regem cæli tentare audebant. Ad quos magis illa sententia dirigitur, in qua dñs ait: Generatio hæc mala & adultera signum quærit, & signũ non dabitur ei, nisi signũ Ionæ pphetæ. Horum etiã similitudinem uidetur illi tenere, q̃ hypocritæ nominantur: q̃a qui sicte deum quærunt, minime inueniunt, quia longe est à peccatoribus salus, & prope est omnibus inuocantibus eum, non in simulatione, sed in ueritate. **Ipsè autem ut uidit cogitationes eorũ, dixit.** Quia exteriora signa eos nõ uelle credere cognouit, prius cogitationibus eorũ respõdit, ut saltẽ sic in eo diuinitatem credere cogèrentur, q̃ cordis uidebat arcana. Ac si diceret: Eadem maiestate qua cogitationes cordis intueor, possum & signa de celo ostẽ

Psalm. 118
Psal. 144

dere. Solius enim domini est cogitationes cordis in-
 uerit, dicente scriptura: **Tu deus solus nosti corda fi-**
 liorum hominum. **Et iterum: Homo uidet in facie,**
 deus autem in corde. **Omne regnum in seipsum**
diuisum desolabitur, & domus supra domum
cadet. Iuxta literam ita est, Si enim regnum in sei-
 plum diuisum fuerit, ut aliud rex, aliud principes, ali-
 ud duces, aliud milites sentiant, desolationē patit, Si
 militer dom^o si diuisa fuerit, ut aliud uir, aliud uxor,
 aliud filij, aliud parētes, aliud serui, & aliud dñi sapi-
 ant, unig & ipsa ruinas patiet. Dicit em̄ domus supra
 domū cadere, qñ animus patris cōmouetur contra
 filium, & filij contra patrem, sic de reliquis. in qua si-
 militudine tentatores suos dñs à regno diaboli mo-
 net recedere, quod diuisum in se cognoscunt diu sta-
 re nō posse. Ac si diceret: Si om̄e regnū in se diuisum
 stare non potest, quod negare nullo mō potestis, ue-
 locissime à regno diaboli recedite, quod cito casurū
 non dubiteris. Regnū enim diaboli in illis est, in qui-
 bus per pct̄m regnat. Quod quāuis sit unitum in ma-
 la uolūrate, tñ diuisum est in operatione. Alius qui-
 dem adulterium, alius homicidium, alius furtum, ali-
 us sacrilegium perpetrat, sed tñ ex una radice malae
 uoluntatis, pcedunt. **Si autē & sathanas in sci-**
plum diuisus est, quō stabit regnum ipsius,
quia dicitis in Beelzebub me eijcere dæmo-
nia: In qbus uerbis dñs suos tētores prudētissimo
 syllogismo hincinde concludit, ne aptā responsonē
 inuenire possent. Quod nō solū hic, sed etiā in pluri-
 mis locis frequenter fecisse legitur, sicut fecit, qñ ue-
 nerunt ad eum dicentes. Dic nobis, in qua prāte hāc
 facis: **Et ait illis: Dicite mihi & uos unum uerbū, & p̄attz. 27**

ego dicā vobis in qua prāte hęc facio. Quod si non feceritis, nec ego dicā vobis in qua prāte hęc facio.

Baptismū Iohānis unde erat, de cælo an ex hoibus?

At illi cogitauerunt intra se dicētes: Si dixerimus de cælo, dicet nobis: Quare ergo non recepistis illud? Si ex hoibus, turba quæ a Iohāne est baptizata, lapidabit nos. Et nō inuenientes qd dicerent, siluerunt. Sic & in hoc loco, q̄a confiteri nolebant, quod Christus in uirtute dei dæmones eijceret, nec affirmare poterant, qd satanas satanā eijceret, nec liberā responsonem inuenientes, obstructū est os loquentiū iniqua.

Psalm. 62.

Propter quod tradent̄ in manus gladij, & partes uulpiū erūt. Ad quorum malitiā conuincendā adhuc subiunxit, dicens: Si ego in Beelzebub eijcio dæmonia, filij uestri in quo eijciunt? Filios eorū discipulos suos dicit, qui sine dubio ex eorū progenie nati erant, quibus iam potestātē effugandi dæmones dederat, atq; calcandi super om̄em potestātē inimici,

Matth. 10.

dicens: In nomine meo infirmos curate, leprosos mundate, cæcos illuminate, dæmones eijcite. Gratis accepistis, gratis dare. Ac si dixisset: Si discipuli mei, filij utiq; uestri, in noīe meo dæmonia eijciunt, quare uos idē opus in me, principi dæmoniorū Beelzebub, & nō deo signatis? Ideo ipsi iudices uestri erūt. Id est, infirma & cōtempribilia mūdi, quæ ego elegi ut cōfundant fortia, discipuli mei, q̄ curationes dæmonū deo & nō Beelzebub assignāt, iudices ur̄i erūt. Tunc scilicet, qm̄ uenerit filius hoīs, & sederit in sede maiestatis suæ, sedebūt & ipsi super sedes duodecim, iudicātes duodecim tribus Israhel. Vel certe filios eorū exorcistas appellat, qui ex more antiquo in eodem populo habebantur: ad quorū inuocationes uel

coniurationes, dæmones ab hominibus pellebatur. Cuius rei testis est Iosephus historiographus Hebraeorum, qui in libris antiquis, tantum inter cetera, quæ de Salomonis sapientia commemorauit, adiecit & hoc, dicens: Præstitit autem dominus Salomoni, ut etiam dæmones eijceret, & incantationes instituit, quibus ægritudines soleant mitigari, quæ cura hactenus apud nos multum ualere dinoscitur. Vidi enim ego quendam Eleazarum, de gente nostra, præsentem Vespasiano & Tito, alioque simul exercitu, curantem eos qui a dæmonibus uexabantur. Genus curatiõis fuit huiusmodi: Intulit naribus eius qui a dæmonio uexabatur, anulum subter radicem habentem signaculum a Salomone monstratum, & repente cecidit homo. At ille coniurauit eum iuramento Salomonis, obijciens eidem carmina, quæ Salomon composuit super eum, dicens: Deinde per nares odorantis dæmonium extraxit, & ne ultra ad eum redire audeat, adiurans cõtestatus est. Et ut ostenderet Eleazarus hanc se habere uirtutem, ponebat in medio peluim plenam aquam, siue quodlibet uas, præcipientem, ut egressus ab homine hanc euerteret, dans omnibus indicium quod hominem reliquisset. Quod cum fieret, admirabant sapientiam Salomonis. Ad horum ergo exorcistarum comparationem, dominus scribas & pharisæos constringit, dicens: [Si ego in Beelzebub eijcio dæmonia, filij uestri in quo eijciunt?] Ac si diceret: Si exorcistarum expulsio deo tribuitur & non dæmonibus, quare idem opus in me non eandem habet reuerentiam? Ideo ipsi iudices uestri erunt, non in potestate, sed cõparatione. Sicut enim regina Saba, ueniens a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, iudicatura est eos, qui maiorem Christum Salomone audire contempserunt: & sic

ur Niniuitæ agentes penitentiam ad predicationem Iona, iudicaturi sunt eos, qui maiorem Iona saluatorem audire noluerunt, sic & isti exorciste, qui curatorem demonum deo tribuebant, iudicare dicunt eos, qui curationem demonū Beelzebub, & non deo assignabāt. **Propterea sicut in digito dei efficitur demonia, profecto peruenit in uos regnum dei.** Digitus dei, spiritus sanctus intelligitur, quod **Matthæus** euāgelista manifestius declarat, cum dixit: **Si autē ego in spū dei efficio dæmones. Et pulchre per digitū dei spiritus sanctus figuratur: quia sicut digitis aliquid operamur uel stringimus, sic pater & filius per spiritū sanctum omnia operantur, dicēte Psalmista: Verbo domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis uirtus eorum. Hoc digito tabulæ testamenti scriptæ sunt. De hoc etiam digito magi in Aegypto superati dixerunt: Digitus dei est iste. Cuius pulcherrimam operationem Propheta admirabatur, cum dicebat: Quomodo uidebo cælos tuos, opera digitorum tuorum. Vel certe per digitū dei recte spiritus sanctus intelligitur: quia sicut in nullis alijs membris tantam partitionem habemus, quantam in digitis, sic & spiritus sancti dona diuersa sunt, iuxta accipiētium qualitatem, teste Apostolo qui ait: Alij quidem per spiritū datur sermo sapientię, alij sermo scientię secundum eundem spiritum: alteri fides in eodem spiritu: alij gratia sanitatū in uno spiritu, alij operatio uirtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum. Hęc autē omnia operatur unus atq; idem spiritus, diuidens singulis prout uult. Quod autem regnum dei in eos peruenisse dicit, uel de se ipso dicit, sicut alibi ait: Regnum dei intra uos est, uel**

Matth. 12.

Psalm. 33.

Psalm. 8.

1. Corin. 12.

Luce. 17.

Illud iudiciū discretionis intelligi uult, quo discernuntur p̄i ab impijs, iusti ab iniustis. **Compressis uero calumniatoribus insidijs, qui dicebant deum in Beelzebub eijcere dæmonia, de sua uictoria, pariterq; dæmonū expulsiōne libere loquitur, subiungēs: Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet. Fortē armatū, diabolū dicit, cui atrium erat mundus, per quē prauaricationē primi hoīs sibi subiugauerat. Quod dum fortis custodirer, in pace erant omnia quæ possidebat, quia nullus tā iustus fuit ante aduērum domini, qui ita perfecte ei resistere posset, ut genus humanū ab eius potestate tolleretur. Ad hoc opus expectabatur illius aduentus, qui sine peccato uenturus erat in mundum, de quo subdicitur: Si autem fortior illo superueniens, uicerit eum. Fortior illo dominus Iesus Christus est, **Psalm. 23.3** de q̄ Psalmista cecinit, dicēs: Dominus fortis & potens, dominus potens in prælio. Ille autem diabolū solus uicit, in quo uestigium peccati antiquus hostis nullam inuenire potuit, dicente ipso in euāgelio: **Ve Johān. 14.4** nunc ad me princeps huius mundi, & in me non habet quicquam. Quia ergo contra illum arma persecutio nis exacuit, qui sine peccato erat, merito in peccatoribus potestatem amisit, domino dicente: **Nunc horra est, ut princeps mundi eijciatur foras. Et iterum in euāgelio: Videbam sathanam sicut fulgur de cælo cadentem. Non uenerat dominus ut unum hominē solum modo à dæmonio liberaret, sed etiā ut ab uniuerso genere humano eius potestatem expelleret, unde subiūgitur: Uniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat. Arma diaboli, uicia & peccata sunt, qualia **Apostolus dicit: Manifesta autē sunt Sal. 1.1******

opera carnis, quæ sunt fornicationes, immunditia, luxuria, idolorum seruitus, ueneficia, inimicitie, contentiones, emulationes, ira, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comestiones, & his similia: Qui talia agunt, regnum dei non consequentur. Sed dominus ipsa arma diaboli abstulit, quoniam in conuersis hominibus uirtus in uirtutes commutauit, ut pro superbia humilitatem, pro luxuria castitatem, pro auaritia largitatem diligerent. Vel aliter, Arma diaboli erant reges & principes, in quibus uelut in armis confidebat, quoniam quando praelatos in sua potestate tenebat, non facile subiectos perdere timebat. Quæ arma dominus ei abstulit, quoniam non solum subiectos, sed etiam imperatores & reges atque principes ad suam fidem conuertit. Quam perfecte quoque dominus de antiquo hoste triumphauerat, manifestat cum subiugitur. **Et spolia eius distribuit.** Victoris est autem spolia distribuere. Spolia uero istem homines erant, quos diabolus uelut uiolentissimus prædo de paradiso rapuerat. Quæ dominus distribuit, quando propter lucrandos homines discipulos suos in uniuersas partes mundi misit. Sicut enim rex post triumphum uictoriæ latus militibus suis spolia diuidit, sic dominus discipulis suis partes mundi ad prædicandum distribuit: Petro & Paulo Romam, Andrea Achaiam, Iacobo Iudæam, Iohanni Asiam, Philippo Aethiopiam, Bartholomæo Indiam, sic & de reliquis sentiendum. **Quinon est mecum aduersum me est. Et qui non colligit mecum dispergit.** Quamquam hæc sententia de Iudæis & hæreticis possit intelligi, tamen specialiter ad diabolum pertinet, quæ ab initio fur fuit & mendax, & in ueritate non stetit. Et ideo, quia à deo discessit, contra illum fuit. id contrauius eius uoluntati, teste Apostolo: Quæ enim

1. Cor. 6.

est cōuentio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli cū infideli? aut q̄ societas luci ad tenebras? **Nulla.** Contraria enim intra se sunt & diuersa quæ dñs iubet, & diabolus suggerit: dñs præcipit humilitatē, diabolus suggerit superbiam. dominus castitatē, diabolus luxuriam: dominus concordiam, diabolus discordiam. **Et ideo** quæ cum illo nō colligit, dispergit, sicut de eo alibi sub figura lupi dicitur: **Et lupus rapit, & dispergit oues.** Cum immūdus spūs erierit ab homine, ambulat per loca arida & inaquosa. Quod hæc similitudo specialiter ad Iudæos: populum p̄ineat, Matthæus euangelista manifeste declarat, cum post finitam parabolam dñm dixisse cōmemorat: **Sic erit & generationi huic pessimæ.** Nulli dubiū est, quando Iudæi dñm coluerunt, & legis præcepta obseruauerunt, immundum spm̄ ab eis exiisse. **Qui ambulat per loca arida & inaquosa.** i. per solitudines & corda infidelium: q̄ aridi erant à pinguedine spūs sancti, & inaquosi ab unda baptismatis alieni. **Sed cum dño in mundū ueniente, gentiles per undam baptismatis, & gratiam spiritus sancti à se immūdum spiritum eiecissent, quærēs requiem et non inueniens, dicit: Reuertar in domum meam vnde exiui.** Quod ē dicere, reuertar ad Iudæos quos reliqui. **Et cum venerit, inuenit scopis mundatam & ornata[m].** Matthæus namq; dicit: [Inuenit eam uacantem, scopis mundatam & ornata[m].] Vacabat enim domus Iudæorum, quia Christum hospitem in se nō habebat, sicut dominus ait: **Ecce relinquet uobis domus uestra deserta.** [Scopis mundatam,] circūcisione & ceremonijs carnalibus. [Ornata[m],] scribarū & pharisæorū superstitionibus. Et tunc vadit et as-

sumit septem alios spiritus nequiores se, et ingressi habitant ibi. Domū quā uacantem inuenit, non solum ipse qui reliquerat inuadit, sed etiam alios septem nequiores secum assumit. i. septē uitia principalia, quæ sunt superbia, gula, fornicario, auaritia, ira, tristitia, uana gloria. Sicut em̄ septenarius numerus cum in bono ponitur, om̄es uirtutes, quæ per gratiam spiritus sancti fidelibus dantur, significat, sic cū pro malo, om̄ia uitia quæ uirtutibus sunt contraria. Et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Multo enim nunc peiores sunt Iudæi, quā antequam legē accepissent, relictī à deo, & sine lege & sacerdotio facti, & dispersi de gente in gentē, & de regno in regnum ad populum alterū. Sed ualde cauendum est, ne forte uitia Iudæorū ad nos transferant. Ait enim: [Cum immundus spūs exierit ab homine.] Omnis em̄ catholica ecclesia credit, quod per undam baptisimatis & gratiam spūs sancti, omnibus peccatis dimissis, dæmonis potestas excluditur. Tūc ambulat per loca arida & inaquosa. i. corda aliorū Christianorum tērando, quæ arida sunt per abstinentiā: & inaquosa, à fluxu libidinis alieni. In talibus quoque quærens requiē, & non inuenit: quia castas & puras mētes effugiens, tenebrosas & libidinosas quærit. De quo ad beatū Iob dñs ait: Sub umbra dormire, in secreto calami in locis humentibus. Sed cū zelo diuini amoris fuerit expulsus, dicit: [Reuertar in domū meam unde exiui.] Tunc uarijs modis mentē hoīs tentare incipit, quæ per baptismū reliquerat. Sed quia multi sunt tepidi Christiani, recte de eadem domo subdit: [Et cū uenerit, inuenit eam uacantē, scopis mundatam & ornata.] Vacantē. i. à bono opere torpentē.

Iob. 40

Scopis mūdātam .i. p baptismū à prāteritis peccatis
ablutam. Ornaram, sub Christianitatis habitu simu-
latis uirtutibus. [Et tunc uadit & assumit septē alios
spūs nequiores se, & ingressi habitant ibi.] Solet con-
tingere, ut quem ante baptismum per solum origi-
nale pētā tenebat, postea per multa uitia possideat.
[Et fuit nouissima hominis illi°, peiora prioribus.]
Quia sicut de talibus Petrus apostolus ait: **Melius** 2. Petri. 2
eis fuerat nō agnoscere uia ueritatis, quā post agni-
tionem retro conuerti. De talibus autē dñs in euange-
lio dicit: **Nemo mittens manum suā in aratrum, &** Luc. 9
respicies retro, aptus est regno dei. Non enim pōna
par debetur ei, qui multum: & illi, qui parū peccat,
domino in euangelio dicente: Seruus sciēs uolunta-
tem domini sui, & non faciens, digne plagis uapula-
bit multis. **Factum est autē cum hæc diceret,** Luc. 12
ertollens uocem quædam mulier de turba,
dixit. Magnæ deuotionis hæc mulier ostēditur, quæ
fidem dñicæ incarnationis, quā corde cōcepit, inter
urbas malignantium, reprehendentū, & calumni-
antiū, ore credulo confessa est, dicēs: **Beatus uen-**
ter quite portauit & hubera quæ suristi. In qui-
bus uerbis non solum præsentes calūniatores, q̄ dice-
bant eum in Beelzebub eijcere dæmonia, cōfundit,
sed etiam futurum eorū errorem destruit, qui dictu-
rierant, dñm non ueram carnem ex Maria uirgine
assumpsisse. Si enim uētre portatus, huberibusq̄ est
lactatus, patet profecto, quod cōsubstantialē carnē
matris suscepit, maxime cū secundū phisicos in uen-
tre pregnantis, liquor sanguinis & lactis ex uno fon-
te manat: sanguinis, unde formatur hō: lactis, unde
pascitur. Si ergo dominus Iesus Christus sicut cate-

ri hoies lac fuxit, & nutritus est, nimirum uerā carnem, non simulatā assumpsit, sicut Paulus Apostolus ait: **Roma. 1.** Qui factus est ei ex semine Dauid secundū carnē. De quo Matthæus in initio sui euangelij ait: Liber gñarionis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraā. Spūaliter autē mulier ista sanctam significat ecclesiā, quæ inter turbas Iudæorū, paganorū & hereticorū credula uoce dominū Christū cōfiteatur. Cuius reuera uoce ueter Maria uirginis beatus prædicat, quæ totius mundi redēptorem meruit portare, sicut ipsa de se ait: Ex hoc beata me dicēt omēs gñationes. Et Elizabeth, Beata es quæ credidisti. Confirmat autē uerba mulieris, cū subiūgit: **Quinimo beati qui audiunt uerbū dei, & custodiunt illud.** Ac si dixisset: Iuxta tuam sententiā principaliter beatus ille uenter est, qui me portauit: sed & omēs beati, qui audiunt uerbum dei et custodiūt illud. Cui autē beatitudo Mariæ delectat, studeat libenter audire uerbū dei & custodire, beatus erit. Quisquis ergo uerbum dei libeter audit, Christū concipit: si autē in opere perpetrauerit, Christum parit. **Matth. 12.** Vnde dñs cuidam dicenti sibi: Ecce mater tua, & fratres tui foris stant, quærentes te, respōdit: Si quis fecerit uolūratem patris mei, ipse meus frater, soror, & mater est. Omnis quippe q̄ uerbū dei audiēs impleuerit, quotidie Christum concipit & parit. Et quem uenter Maria portauit corporaliter, ipse portat spiritualiter. Bene autē postquā dixit, [beati qui audiūt uerbum dei,] subiunxit, [& custodiunt illud:] quia ad beatitudinem æternam promerendam non proficit uerbum dei audire, nisi quisq; illud studeat custodire, dño dicēte discipulis: Scitis hæc, beati eritis, si feceritis ea. **Apocal. 1.** Vnde Iohannes in Apocalypsi cū dixisset

Beatus qui audit uerba prophetiæ libri huius, adiunxit, & seruat quæ in ea scripta sunt. **Nō** em̄ (ut ait **Apo** **Roma. 2.** stolus) auditores legis iusti sunt apud deum, sed factores legis iustificabuntur. **Audire & nō facere**, magis pertinet ad contumaciam, quàm ad beatitudinē. **Vnde Iacobus dicit: Scienti bonum & nō faciēti, peccatum est illi. Et Iacobus: Estote factores uerbi, & nō auditores tantum, fallētes uosmetipsos, Quia si quis** **Iacobi. 7.** **auditor est uerbi & non factor, hic comparabitur uiro consideranti uultū natiuitatis suæ in speculo. Cōsiderauit enim se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in lege perfectæ libertatis, & permanserit, non auditor obliuiosus factus, sed factor oportis, hic beatus in facto suo erit.**

FERIA SECVNDA
 d'apost Oculi. **Lucæ III.**

In illo tēpore Dixerūt pharisæi ad Iesum: Quanta audiuimus facta. Et reliqua.

QVorum insana perfidia, sanā (licet nesciens) ridē consistetur, q̄ **Christū** dominum fabrum cognominat, & medicū uocat. **Faber enim est uerus, quia omnia per ipsum facta sunt: medicus, quia oīa p̄ ipsum restaurata sunt in cælis & in terra, & sicut de se ipso testat, Nō hūit op⁹ sibi in medico, sed male hūtes.**